

Data Management Plan (DMP) – Vzor ČSDA

DMP vzor ČSDA je určený sociálněvědním výzkumníci a výzkumníkům, kteří řeší výzkumné projekty, k nimž je nutné dodat plán správy dat (data management plan, DMP).

V jednotlivých částech tohoto DMP vzoru jsou detailně předvyplněny informace týkající se příslušných témat, případně jsou uvedena doporučení, jaké informace by měly být uvedeny. Tyto texty mohou být s případnými malými úpravami přímo zkopírovány do DMP výzkumného projektu.

Tento vzor je využitelný pro všechny sociálněvědní výzkumné týmy, bez ohledu na to, kde plánují svá data archivovat a sdílet. Užitečný je však především v případech, kdy výzkumný tým plánuje uložení a zveřejnění dat prostřednictvím Českého sociálněvědního datového archivu (ČSDA), protože předvyplněné informace předpokládají uložení a sdílení dat v ČSDA. Pokud tým plánuje data uložit jinde, musí z textu odstranit odkazy na ČSDA a jeho služby.

Uložení dat do ČSDA je doporučeno všem řešitelkám a řešitelům projektů, v jejichž rámci jsou sbírána sociálněvědní data.

Tento DMP vzor byl vytvořen v návaznosti na šablonu DMP vytvořenou konsorciem evropských datových archivů CESSDA (Consortium of European Social Science Data Archives), která je k dispozici [zde](#) a [zde](#).

Požadované údaje v tomto DMP vzoru odpovídají legislativě ČR a náležitostem a procesům datového managementu, které jsou obecně platné pro empirická sociálněvědní data. Vzor obsahuje všechny kategorie informací, které jsou nezbytné pro popis datového managementu v projektu, včetně uložení a sdílení dat.

Tento DMP vzor je uložen v repozitáři Zenodo [zde](#) a na [webu ČSDA](#).

Data Management Plan (DMP) doplnit zkratku nebo zkrácený název projektu

Poslední aktualizace: *Doplnit datum*

Informace o verzi DMP: *V projektech VaVal jsou verze DMP zpravidla odevzdávány s průběžnými a závěrečnými zprávami. Do tabulky níže uvádějte aktuální verze DMP (V1, V2...) a příslušné informace.*

Verze DMP	Datum vytvoření verze	Autor/ka verze DMP	Historie změn
<i>DMP Projekt V1</i>			
<i>DMP Projekt V2</i>			<i>Jaké změny v DMP byly implementovány v této verzi DMP</i>
<i>DMP Projekt V3</i>			<i>Jaké změny v DMP byly implementovány v této verzi DMP</i>

Část 1: Administrativní informace

1.1. Informace o projektu

Název:

Trvání projektu: *Od – do*

Odkaz na web projektu (pokud existuje):

Řešitel projektu:

Role v projektu a kontakty: *Seznam členů projektu a jejich role ve výzkumu, příp. datovém managementu*

1.2. Informace o organizaci datového managementu v projektu

Popis, jak a kým bude zajištěn datový management projektu. Kdo jsou osoby zodpovědné za zpracování DMP, komunikaci a spolupráci s datovým archivem a plnění závazků uvedených v DMP.

Lze uvést např.: Osobou zodpovědnou za zpracování DMP tohoto projektu je (jméno a příjmení), která/který kromě vypracování plánu zajišťuje komunikaci s datovým archivem (např. ČSDA), ve kterém budou data archivována a zveřejněna.

1.3. Vlastníci dat vyprodukovaných v rámci projektu

- Tato část uvádí, kdo je vlastníkem dat vyprodukovaných v rámci projektu. Zpravidla jsou to instituce, které jsou příjemcem podpory VaVal k danému projektu.*
- Pokud je příjemcem podpory projektu více institucí, může nastat situace, kdy jednotlivé soubory jsou vlastněny různými institucemi zapojenými do projektu. To je potřeba do DMP uvést, tuto specifikaci je však možné uvést až v pozdějších verzích DMP, pokud o tom na začátku řešení projektu ještě není rozhodnuto.*

1.4. Související materiály

V tomto bodě uvést, která šablona DMP byla použita pro vypracování DMP.

Lze uvést např.:

Jako vzor pro vypracování tohoto DMP byla použita šablona DMP ČSDA odvozená od DMP šablony CESSDA (Consortium of European Social Science Data Archives).

1.5. Poskytovatel podpory

Název poskytovatele:

Evidenční číslo projektu:

1.6. Příjemce podpory

Název instituce: *Např.* Sociologický ústav AV ČR, v. v. i. (SOU AV ČR, v. v. i.)

Část 2. Etické a právní aspekty výzkumných dat v projektu

2.1. Etické posouzení (Ethical review)

Pokud jsou plánovány výzkumy, které vyžadují etické posouzení (např. z důvodu volby tématu, metody či populace), na tomto místě by měla být uvedena informace, že tyto výzkumy byly či budou schváleny etickými komisemi institucí, zapojených do projektu.

Lze uvést např.:

- Výzkumy realizované v rámci projektu budou/byly posouzeny etickou komisí instituce (např. Etickou komisí SOU AV ČR v. v. i.)

2.2. Pověřenec pro ochranu osobních údajů

Na tomto místě by mělo být uvedeno, zda mají instituce zapojené do projektu delegovaného pověřence pro ochranu osobních údajů. Doporučuje se uvést, že pověřenec příslušné instituce či její části bude seznámen s výzkumnými záměry a datovými plány, které budou zahrnovat osobní data.

Lze uvést např.:

Sociologický ústav AV ČR, v. v. i. (SOU AV ČR, v. v. i.) má delegovaného pověřence pro ochranu osobních údajů. Tento pověřenec je průběžně seznamován s výzkumnými záměry a datovými plány, které zahrnují osobní data, a jím vydaná stanoviska garantují nejvyšší možnou ochranu osobních údajů v souladu s platnou legislativou.

2.3. Informovaný souhlas

Pro každý empirický výzkum, který využívá výpovědi jednotlivců, je třeba účast participantů ošetřit informovaným souhlasem. Měly by být uvedeny následující informace:

- Výzkumy, které je nutné ošetřit informovanými souhlasy, využívají dohodnutou obecnou formu souhlasu v rámci instituce (např. SOU AV ČR, v. v. i.), která je u každého výzkumu upravena podle specifických podmínek jednotlivých výzkumů.
- Informovaný souhlas obsahuje všechny informace, které musí být sděleny respondentům výzkumu dle právní úpravy platné v České republice a v Evropské Unii.

- Součástí informovaného souhlasu je i informace o nakládání s výzkumnými daty po skončení výzkumného projektu včetně archivace a sdílení dat.

2.4. Ochrana identity respondentů výzkumů a důvěrných informací

Měly by být uvedeny následující informace:

- Ochrana osobních údajů respondentů výzkumů realizovaných v tomto projektu probíhá v souladu s právní úpravou platnou v České republice a v Evropské unii.
- Respondenti jsou ochráněni informovaným souhlasem, který je používán při sběru kvantitativních i kvalitativních dat.
- Neanonymizovaná data, tj. data, která obsahují osobní údaje jako je např. jméno a příjmení, adresy bydliště atp. jsou uložena a spravována v souladu s právní úpravou platnou v České republice a v Evropské unii, přičemž je zajištěno, že k těmto datům mají přístup pouze oprávněné osoby.
- Soubory dat, které obsahují osobní údaje, jsou uchovány na zabezpečeném místě, s chráněným a kontrolovaným přístupem. Fyzické materiály jsou uzamčeny a elektronické záznamy jsou uloženy na zabezpečeném úložišti.
- Pokud jsou ve výzkumu používána data obsahující osobní údaje, je přístup k nim striktně omezen na pracovníky, kteří k přístupu mají oprávnění. Přístup k datům pro konkrétní výzkumníky je popsán v informovaném souhlasu. Pokud data obsahující osobní údaje drží výzkumník či výzkumnice, uchovává je na zaheslovaném digitálním médiu a výslovně dbá, aby k datům neměl přístup nikdo jiný než on/ona.
- Postupy nakládání s osobními údaji jsou konzultovány s Českým sociálněvědním datovým archivem (ČSDA) a s pověřencem pro ochranu osobních údajů instituce (např. SOU AV ČR, v. v. i.)

2.5. Autorské právo

Měly by být uvedeny následující informace:

Autorem datového souboru je výzkumník či výzkumníci, kteří výzkum vytvořili.

**V případech, kdy jsou sbírána data metodou výběrového šetření, může být mezi autory počítána i výzkumná agentura, zpravidla v případech, kdy se podílí na vytvoření metodologie výzkumu. V těchto případech autorství závisí na dohodě mezi výzkumníky a výzkumnou agenturou.*

Část 3. Sběr dat

3.1. Data sbíraná v rámci projektu

V tomto oddíle je nutné popsat, jak je pojmenován výzkum, v jehož rámci jsou data sbírána, jakou metodou jsou data sbírána (výběrové šetření, hloubkový rozhovor atp.), jaká je populace výzkumu, kteří výzkumníci jsou autory výzkumu, jaké je období sběru dat, jaká je předpokládaná dostupnost dat v datovém archivu, zda byl výzkum schvalován etickou komisí, a kdo je vlastníkem dat. Pro přehlednost je možné uvádět údaje do tabulky. Prezentace formou tabulky je vhodná především v projektech, ve kterých vzniká velké množství výzkumů.

V pozdějších verzích DMP by k jednotlivým výzkumům měly být dodány odkazy na metadata (DOI), uložená a zveřejněná datovým archivem.

Je možné uvést např.:

- V rámci projektu budou sbírána kvantitativní a/nebo kvalitativní sociálněvědní data. Přehled dat sbíraných v rámci projektu poskytuje Tabulka 1.
- Tabulka 1. obsahuje informace o tom, která výzkumnice/výzkumník výzkum realizoval, informaci o použité výzkumné metodě a populaci, název výzkumu, období realizace sběru dat a informace o uložení a zveřejnění dat a metadat v ČSDA. Dále je také uvedena informace o schválení výzkumu etickou komisí instituce a údaj o vlastníkově dat. V dalších verzích DMP budou do tabulky dodány odkazy na metadata (DOI).

Tabulka 1. Výzkumy vznikající v rámci projektu *(tabulka má tolik řádků, kolik je výzkumů v projektu)*

Výzkumná metoda, populace	Název dat	Výzkumník	Období sběru dat	Uložení dat a metadat v datovém repozitáři	Zveřejnění dat a metadat	Schválení etickou komisí	Vlastník dat
Výběrové šetření, občané ČR, 18+				V jakém archivu: Např. ČSDA Předpokládaný termín archivace	Předpokládaný termín zveřejnění dat a metadat, v jakém archivu	Ano (datum schválení) /Ne	Název instituce, např. SOU AV ČR
Hlubkový rozhovor, učitelé ZŠ							
Focus group, občané vybraného města							

3.1.1 Předpokládaná velikost datových souborů

Může být uvedeno např.:

- Velikost jednotlivých souborů kvalitativních dat (přepisy hlubkových rozhovorů a focus groups) je malá (v řádech jednotek, maximálně desítek MB).
- Velikost jednotlivých souborů kvantitativních dat (zejména dat z výběrových šetření) se pohybuje v řádech desítek MB.
- Relativně malá velikost souborů dat obojího typu nepředstavuje zátěž pro úložiště dat ve fázi průběhu projektu ani pro dlouhodobou archivaci v datovém archivu.

3.2. Data z jiných zdrojů používaná v projektu pro sekundární analýzu

- *Pokud jsou pro projekt důležitým datovým zdrojem datové soubory ze sekundárních zdrojů, měl by být součástí DMP seznam a popis těchto datových souborů.*
- *Pro každý datový soubor by mělo být uvedeno: 1) název datového souboru, 2) odkaz na jeho metadata (DOI), příp. archiv či repozitář, ze kterého datový soubor pochází, a 3) údaj o licenci, pod kterou mohou být data používána, příp. smlouvě, na jejímž základě byla data poskytnuta (např. souhlas s podmínkami použití dat archivu, ze kterého byla data získána).*
- *Plán využití sekundární zdrojů je nutný zejména v případech, kdy je třeba na sekundární data vynaložit finanční prostředky, neboť některá data jsou zpoplatňována. Částku je třeba začlenit do finančního plánu projektu.*
- *Informace o sekundárních datech mohou být pro přehlednost uvedeny v tabulce.*

3.2.1. Náklady na pořízení sekundárních dat

Pokud budou potřeba finanční náklady na pořízení sekundárních dat, měly by zde být uvedeny předpokládané částky nutné na pořízení jednotlivých datových souborů.

Část 4. Dokumentace a metadata

4.1. Dokumentace

Zde by mělo být uvedeno, že dokumentace dat vzniklých v projektu bude vytvořena v souladu se standardy sociálněvědního výzkumu a bude obsahovat všechny potřebné informace.

Může být uvedeno např.:

Dokumentace dat vzniklých v projektu je vytvářena v souladu se standardy sociálněvědního výzkumu odpovídajícím principům FAIR a obsahuje všechny potřebné informace, jako je popis metodologie, popis proměnných a jejich hodnot, popis sběru dat, popis všech úprav, které v datech byly provedeny, informace o agentuře, která data sbírala, informace o přístupnosti atp.

4.2. Metadata

Metadata jsou vytvářena datovým archivem na základě poskytnuté dokumentace. V DMP mohou být o metadatach uvedeny následující informace:

- *Metadata budou dostupná ve strojově čitelném formátu, budou veřejně dostupná a označená trvalým identifikátorem [DOI](#) (Digital Object Identifier), který je perzistentním identifikátorem standardně používaným v sociálních vědách.*
- *Přidělení DOI je zajištěno ve spolupráci s datovým archivem ČSDA, stejně jako zajištění dalších náležitostí dat a metadat v souladu s požadavky FAIR.*

4.3. Metadatový standard

Metadatový standard zpravidla zajišťuje důvěryhodný datový archiv, kterému jsou data svěřena. V sociálních vědách se často používá metadatový standard DDI, který je mezinárodně používaným metadatovým schématem pro popis dat ze sociálněvědních výzkumů.

Mohou být uvedeny následující informace:

- Metadata budou uložena v datovém archivu ČSDA. Zde budou data popsána pomocí metadatového standardu [DDI](#) (Data Documentation Initiative Alliance), který je mezinárodně používaným metadatovým schématem pro popis dat ze sociálněvědních výzkumů.
- DDI je kompatibilní s [Dublin Core](#) (The Dublin Core Metadata Initiative).
- Metadata budou poskytována pomocí protokolu [OAI-PMH](#) (The Open Archives Initiative Protocol for Metadata Harvesting) k automatickému harvestování a indexikaci.

4.4. Terminologické slovníky

Mohou být uvedeny následující informace:

V ČSDA jsou data podrobně popsána systémem klíčových slov podle klasifikací [CESSDA](#) (Consortium of European Social Science Data Archives), resp. thesauru [ELSST](#) (The European Language Social Science Thesaurus).

Část 5. Datový management v průběhu projektu

5.1. Data Management

Mělo by být stručně uvedeno, jak bude organizován datový management ve výzkumném týmu.

Lze uvést např.:

- Výzkumný tým projektu bude konzultovat postupy datového managementu s pracovníky archivu ČSDA. Datový management je realizován v návaznosti na již zavedené procesy v ČSDA.
- Data budou zpracována v souladu se standardy datového managementu v sociálních vědách splňujícími principy FAIR.
- Předmětem datového managementu jsou opatření týkající se organizace a řazení datových souborů, jejich pojmenování, vytvoření dokumentace, uložení dat a jejich zveřejnění prostřednictvím datového archivu, rozhodnutí o termínu a způsobu zveřejnění dat atp.

5.2. Verze datových souborů

V průběhu projektu musí výzkumníci systematicky a důsledně označovat všechny nové verze datových souborů a vést evidenci o verzích. V DMP může být uvedeno:

Výzkumný tým vypracuje strategii verzí datových souborů, která bude využívána v rámci výzkumného týmu, a povede záznamy o verzích. Strategie umožní systematickou kontrolu nad daty a jejich verzemi a minimalizuje rizika ztráty či přepsání dat a záměny datových souborů při datových analýzách.

5.3. Uložení a zálohování

Výzkumný tým nese zodpovědnost za bezpečné uložení dat a jejich záloh v průběhu řešení projektu. Mělo by být uvedeno:

Datové soubory vznikající v rámci projektu budou v průběhu řešení projektu uloženy na zabezpečených datových úložištích instituce (např. SOU AV ČR), která jsou pravidelně zálohována. Tato úložiště jsou profesionálně spravována IT oddělením instituce. Přístup k datům bude kontrolován a umožněn pouze pověřeným osobám.

5.4. Sdílení dat v průběhu projektu

Sdílení dat mezi členy projektu by mělo být předem specifikováno a kontrolováno. Může být uvedeno:

Sdílení dat ve výzkumném týmu v průběhu projektu se řídí standardními procesy etiky sociálněvědního výzkumu a datového managementu. Výzkumníci chrání přístup k datům a omezují jej na členy týmu oprávněné s daty pracovat.

5.5. Zpracování dat

Může být uvedeno:

Vytvořené datové soubory budou připraveny pro analýzu v různých typech softwaru. Zpracování kvalitativních a kvantitativních dat, organizace datových sad a konstrukce proměnných se bude řídit standardy sociálněvědního výzkumu.

Část 6. Dlouhodobá archivace dat

6.1. Archivace a dlouhodobé uložení dat

- *Na tomto místě by mělo být dostatečně popsáno, kdy a kde budou data uložena po skončení výzkumného projektu (případně již v jeho průběhu, pokud budou některé datové soubory připravené). Doporučuje se uložení v důvěryhodném datovém archivu, např. ČSDA, který zajistí archivaci i sdílení dat.*
- *Uvedena by měla být i informace, jak dlouho budou data archivována. Zpravidla to bývá na neomezeně dlouhou dobu. V případě osobních dat to bývá tak dlouho, jak je uvedeno v informovaném souhlasu.*

Může být uvedeno:

- Data vytvořená v rámci projektu budou dlouhodobě uložena v datovém archivu ČSDA. ČSDA je národní datový uzel evropské infrastruktury CESSDA (Consortium of European Social Science Data Archives), sdružující evropské datové archivy v sociálních vědách.
- ČSDA splňuje všechny požadavky pro dlouhodobé uložení dat, je pravidelně certifikován osvědčením Core Trust Seal jako důvěryhodný datový repozitář a poskytuje nejlepší možné prostředí pro uložení dat. Je provozován v rámci Sociologického ústavu AV ČR, v. v. i., kde jsou standardně nastaveny procesy pro archivaci a poskytování sociálněvědních dat v souladu s nejnovějšími platnými mezinárodními standardy, včetně principů FAIR.
- Data z projektu budou v ČSDA uložena dlouhodobě, dokud to bude možné, tedy tak dlouho, dokud bude ČSDA existovat. Pokud by ČSDA ukončil činnost, budou data uchována pověřenou institucí AV ČR, v. v. i.. V případě archivace osobních dat, budou tato archivována po tak dlouhou dobu, jak bude stanoveno v informovaném souhlasu.
- ČSDA klade důraz na dodržování jednotlivých FAIR principů. Management dat a archivační procesy nastavené v ČSDA kladou důraz na vyhledatelnost dat (F – Findable) – data mají persistentní identifikátor DOI a k datům jsou zveřejněna metadata, dostupnost dat (A – Accessible) – data jsou primárně zveřejňována v zavedeném, na evropské úrovni integrovaném datovém archivu ČSDA s mezinárodně uznávanou certifikací Core Trust Seal. ČSDA zaručuje dlouhodobé správcovství dat a garantuje dlouhodobou dostupnost dat. Data jsou zpřístupňována ve standardních otevřených i komerčních formátech, opatřená

standardizovanými, strojově čitelnými metadaty a standardním pojmoslovím (I – Interoperable). Data jsou připravena ke znovupoužití (R – Reusable), neboť data a metadata obsahují všechny potřebné informace pro jejich použití a jsou dostupné za dodržení podmínek přístupu uvedených v [Podmínkách přístupu k datům v ČSDA](#).

6.2. Datové formáty archivovaných datových souborů

Popsat, v jakém formátu budou data archivována. V prostředí Otevřené vědy je nutné rozlišovat mezi otevřenými a uzavřenými datovými formáty.

Může být uvedeno:

- V ČSDA jsou data ukládána ve standardních otevřených i uzavřených formátech pro krátkodobé i dlouhodobé uložení dat.
- Kvantitativní data z výběrových šetření jsou výzkumníkům k dispozici v uzavřených formátech (SPSS, STATA, Excel) či v otevřených formátech (CSV, TXT).
- Kvalitativní data (např. přepisy rozhovorů) jsou k dispozici v uzavřených (MS Word, PDF/A) i v otevřených formátech (TXT).
- Metadata jsou uložena ve standardních formátech PDF (uzavřený) a TXT či XML (otevřený).

6.3. Pojmenovávací konvence pro datové soubory

Z hlediska datového managementu se doporučuje předem vytvořit pojmenovávací konvenci pro datové soubory vzniklé v projektu.

Může být uvedeno:

Pro výzkumy vznikající v rámci projektu byla zvolena pojmenovávací konvence, která bude uplatněná v datovém archivu pro vytvoření metadat a uložení a zveřejnění dat:

- Název: Zkratka projektu. Název výzkumu, případná specifikace (např. vlna, výzkumný instrument, zaměření replikačních dat) rok/roky sběru

6.4. Omezení archivace dat z projektu

Pokud některé datové soubory nebude možné archivovat v archivu, musí být na tomto místě uvedeno, z jakých důvodů. Typicky se to týká kvalitativních dat, která v některých případech nelze účinně anonymizovat. V DMP mohou být uvedeny následující informace:

- Omezení archivace je uplatněno v odůvodněných případech, v naprosté většině případů z důvodu ochrany osobních údajů participantů výzkumu. V těchto případech data nebude možné archivovat ani zveřejnit.
- U dat, které nebude možné archivovat, bude tato skutečnost uvedena v nadcházejících verzích DMP v části 3. Sběr dat.
- Ukládání kvalitativních dat do datového archivu v mnoha případech není možné z důvodu ochrany osobních údajů respondentů. Důvody pro rozhodnutí neukládat a nezveřejňovat výzkumná data jsou etické a právní. O uložení dat rozhoduje výzkumník, který data vytvořil (autor výzkumu), jenž je vázán českými zákony, etickými zásadami a informovaným souhlasem participantů výzkumu.
- Osobní data lze uložit do datového archivu pouze v případech, kdy k tomu dal souhlas participant výzkumu v informovaném souhlasu, ve kterém je uvedeno datum, do kdy je možné osobní data uchovat (po tomto datu musí být data zničena). Obecně lze říct, že o souhlas s uložením osobních dat do archivu sociálněvědní výzkumníci zpravidla v informovaném

souhlasu nežádají, neboť se touto podmínkou snižuje vůle oslovených k participaci ve výzkumu, příp. jejich otevřenost ve výpovědích.

- Ukládat výzkumná data bez souhlasu participantů lze pouze v případech, kdy jsou data účinně anonymizována, tedy zbavena přímých a nepřímých identifikátorů, aniž by byly znehodnoceny informace obsažené v textech (např. přepisy hloubkových rozhovorů a focus groups, etnografické deníky atp.). V mnoha případech však anonymizaci nelze provést účinně, neboť odstranění přímých a nepřímých identifikátorů vede ke ztrátě podstatných informací, bez nichž jsou anonymizovaná data prakticky nepoužitelná pro sekundární analýzu. V těchto případech tedy data nejsou anonymizována a není je možné předat datovému archivu k dlouhodobému uložení a zveřejnění.
- Nemožnost anonymizace je často dána specificitou zkoumané populace, např. zaměstnáním participantů, kteří by byli i v anonymizovaných datech identifikovatelní (novináři, učitelé konkrétního typu škol v konkrétní lokalitě, politici, pracovníci vysoce specifických profesí apod.). V tomto kontextu je nutné upozornit na to, že údaje o lokalitě a povolání participantů výzkumu sice lze z dat vymazat, ovšem publikovaný odborný text, který tato data používá, tyto informace obsahuje, protože nutně musí popsat populaci, o které pojednává. Spojením dat a informací z odborného textu tak lze o respondentech zjistit údaje, které mohou vést k jejich ztotožnění, a proto je v některých případech uložení a zveřejnění kvalitativních dat rizikem.

Část 7. Zveřejnění dat

7.1. Zveřejnění dat

V případě uložení dat v ČSDA by mělo být k jejich zveřejnění uvedeno následující:

- Výzkumná data vyprodukovaná v projektu budou dostupná v souladu s principy FAIR prostřednictvím Českého sociálněvědního datového archivu (ČSDA), ve kterém budou dlouhodobě uložena.
- Datové soubory budou přístupné po bezplatné registraci v ČSDA prostřednictvím online datového [katalogu dataverse ČSDA](#).
- Data a metadata bude možné stáhnout ve standardních otevřených i uzavřených formátech.
- Data budou veřejně dostupná v termínech po publikování souvisejícího odborného textu, nejpozději však jeden rok po skončení projektu.
- Metadata budou přístupná volně a budou indexována všemi relevantními servery a agregátory pro vědecká data. Metadata budou volně přístupná pod [CC-0](#) licencí a budou obsahovat všechny informace o přístupnosti datového souboru.
- Data včetně metadat budou dostupná po nejdelší možnou dobu, neexistuje žádné omezení pro dobu sdílení dat kromě případu neplánovaných následků vyšší moci (např. nenadálé celoplanetární katastrofy nebo války).
- Podmínky využití dat získaných prostřednictvím ČSDA je ošetřeno [Podmínkami poskytnutí dat ČSDA](#).

7.2. Limitace zveřejnění výzkumných dat z projektu

Pokud bude limitováno zveřejnění dat uložených v archivu či části těchto dat, mělo by to být popsáno a zdůvodněno.

V případě uložení dat v ČSDA by mělo být uvedeno následující:

- Na anonymizovaná kvantitativní data z výběrových šetření nebudou aplikovány limitace, tj. anonymizovaná data z výběrových šetření budou zveřejněna prostřednictvím ČSDA.
- Kvalitativní data budou dostupná v kontrolovaném režimu přístupu v případě, že je bude možné účinně anonymizovat, čímž bude zaručena jejich anonymita a současně přetrvávající využitelnost pro sociálněvědní výzkum. U kvalitativních dat, která nebude možné archivovat, a tedy ani zveřejnit, bude tato skutečnost uvedena v nadcházejících verzích DMP v části 3. Sběr dat.

7.3. Embargo na přístup k archivovaným datům

Na archivovaná kvantitativní a kvalitativní data může být uvaleno dočasné či částečné embargo k přístupu k datům pro uživatele datového archivu. Na tomto místě je nutné vysvětlit proč a na jak dlouho bude embargo uvaleno. Obvyklým důvodem je zpoždění zveřejnění dat z důvodu čekání na publikaci odborného textu. U kvalitativních dat může dojít k případům, kdy některé části (např. přepisy některých rozhovorů) nelze účinně anonymizovat, a tedy ani archivovat a sdílet, a na data z výzkumu je tedy uvaleno částečné embargo.

V DMP může být uvedeno např.:

- Na data bude uvaleno dočasné embargo přístupu k datům, tedy dočasná nedostupnost dat pro uživatele mimo výzkumný tým, které potrvá do doby, než bude publikován odborný text využívající příslušná data.
- Na kvalitativní data bude uvaleno částečné embargo přístupu k datům, což znamená, že přepisy rozhovorů, které nebylo možné účinně anonymizovat, nebudou archivovány a sdíleny. Přepisy, které bylo možné účinně anonymizovat, archivovány a sdíleny budou.

7.4. Kontrolovaný přístup k archivovaným datům

Kvantitativní a kvalitativní data, která byla archivována v datovém archivu, nemusejí být ve všech případech zveřejněna bez omezení. Zejména v případě kvalitativních dat je často volen přístup na žádost, přístup po schválení autory výzkumu, nebo chráněný přístup prostřednictvím tzv. Data Safe Centra.

V DMP může být uvedena např. následující informace:

Kvalitativní data budou uložena v archivu ČSDA, kde budou dostupná pro uživatele archivu pouze po schválení individuální žádosti o data autory výzkumu.

7.5. Citace dat

Každý datový soubor musí mít citaci, aby mohl být správně citován v publikacích, včetně těch, které jsou publikovány autory datového souboru. Datový archiv ČSDA má doporučený formát citace podle ČSN ISO 690.

Formát citace: Jméno tvůrce. Název [dataset]. Verze. Nakladatel, Datum publikování, Datum aktualizace [Datum citování]. Standardní identifikátor. Dostupnost a přístup. Poznámka.

7.6. Perzistentní identifikátor (PID)

Perzistentní identifikátor je součástí metadat a jeho přidělení zařizuje datový archiv. Mělo by být uvedeno:

- Výzkumná data budou opatřena perzistentním identifikátorem DOI, přidělovaným organizací [DataCite](#). Archiv ČSDA zajišťuje přidělení identifikátoru k datovým souborům, bez identifikátoru nejsou data zveřejňována.
- Výzkumníci projektu nechají k datům vytvořit metadata co nejdříve po ukončení sběru dat, aby měli možnost metadata citovat ve svých odborných publikacích.

7.7. Licence pro použití dat uložených a zveřejněných v datovém archivu

Licence použití dat pro sekundární uživatele se odvíjí od podmínek přístupu k datům v daném datovém archivu. V případě uložení dat v ČSDA by mělo být uvedeno:

- Výzkumná data uložená v katalogu Dataverse ČSDA se řídí podmínkami přístupu k datům, se kterými uživatelé ČSDA vyjadřují souhlas při registraci do datového archivu. Tyto podmínky jsou uvedeny v metadatach každého výzkumu v záložce Terms, kde je detailně popsáno, za jakých podmínek mohou být data použita. V této záložce jsou uvedeny informace týkající se použití dat, které jsou dány [Podmínkami přístupu k datům v ČSDA](#) (Conditions of use), Podmínkami služby (Terms of use), požadavkem citace ČSDA jakožto zdroje dat v publikaci využívající data (Citation requirements) a Podmínkami použití dat (Conditions). K datům ČSDA mají uživatelé přístup po registraci, metadata jsou dostupná bez registrace.
- Základními podmínkami použití dat získaných prostřednictvím služeb ČSDA jsou: 1) použití je možné pouze pro účely nekomerčního výzkumu nebo nekomerční výuky, 2) uživatel datových souborů, které jsou vždy anonymizovány, se nesmí na základě poskytnutých dat pokoušet zjistit osobní údaje o respondentech, 3) jakékoliv zveřejnění informací založených na datech poskytnutého datového souboru vyžaduje přesnou citaci zdroje, tedy autora datového souboru a ČSDA, 4) uživatel nesmí poskytnutá data dále distribuovat a poskytovat k nim přístup dalším osobám, 5) uživatel je povinen informovat archiv o všech publikacích, které byly vytvořeny na základě poskytnutých dat. Výše uvedené podmínky jsou základním rámcem. Depozitoři ukládající data v ČSDA mohou nad tento rámec specifikovat další podmínky týkající se dostupnosti pro uživatele archivu, jako je dočasné embargo na přístup k datům, individuální přístup k datům, kdy data nejsou zveřejněna a jsou k dispozici pouze na vyžádání, či individuální přístup k datům po schválení žádosti o data depozitorem, tedy zpravidla autorem výzkumných dat.
- V případě potřeby je možné výzkumná data v ČSDA zveřejnit pod otevřenou licencí CC-BY. V takovém případě jsou data dostupná bez nutnosti registrace uživatele dat, tedy bez nutnosti souhlasit s [Podmínkami přístupu k datům v ČSDA](#).